

VII. Den kgl. grønlandske Handels økonomi og prispolitik, afgiftssystemet og fondsproblemet.

Ifølge den produktivitetlinie, der er foreslået lagt til grund som målsætning for Grønlandsudvalgets videre arbejde, vil KGHs regnskaber blive af betydning for udviklingen i lønninger og andre indtægter i Grønland. Selvom der for 1961 findes et overskud for KGHs industrivirksomheder på ca. $\frac{3}{4}$ mill. kr., viser det samlede indhandlingsregnskab dog et underskud på ca. 2 mill. kr. Som følge af den reallønforbedring, udvalget tilsigter, vil dette underskud yderligere vokse.

Man bør da tilstræbe at give KGH et tilskud fra statskassen, der tilvejebringer balance i udgangsjeblikket („år 0“). Herefter begynder den tilsigtede sammenhæng mellem fremgang på erhvervsregnskaberne og forhøjelse af de grønlandske lønninger og indkomster.

A. Udhandlingspriserne.

Det er udvalgets hensigt at „afpolitiser“ KGH, således at politisk betonedede afgørelser lægges uden for KGHs kompetenceområde. Som følge heraf bør KGHs styrelsesråd ikke længere fastsætte tilskuddene til de varer, hvis priser nedbringes ved tilskud fra statskassen.

Det spørgsmål kan rejses, om man fortsat bør give tilskud til nedbringelse af udhandlingspriser, eller om man burde lade de pågældende priser stige. Det vil imidlertid være i strid med udvalgets målsætning af føre leveomkostningerne og dermed lønomkostningerne højere op end nødvendigt i udgangsjeblikket. Det foreslås derfor, at man bevarer det hidtidige tilskud til udhandlingspriserne, men at detaildisponeringen over den pågældende beløbsramme overlades til Ministeriet for Grønland.

Hensynet til de private tilgodeses ved KGHs grossistvirksomhed, hvor det må påses, at de ydede detailhandelsrabatter står i et rimeligt forhold til de i det øvrige land gangse. Egentligt tilskud til private handlende gives ikke.

B. Indhandlingen.

KGHs styrelsesråd og direktion fastsætter som hidtil indhandlingspriserne efter for-

udgående forhandling med de pågældende erhvervsorganisationer. Det forudsættes, at de nugældende indhandlingspriser forhøjes, samtidig med at de grønlandske lønninger sættes i vejret. Ved forhøjelsen af indhandlingspriserne skal der ikke alene tages hensyn til den lønforhøjelse, der foretages som følge af udvalgets arbejde, men der skal også tages hensyn til eventuelt tidligere opståede misforhold imellem udviklingen i lønninger og indhandlingspriser.

Når indhandlingspriserne i udgangsjeblikket er bragt i harmoni med lønningerne, og regnskabet for KGHs erhvervsvirksomhed gennem statstilskud er salderet, vil indhandlingspriserne fremover kunne reguleres under hensyntagen til forandringer i de pågældende erhvervsgruppers produktivitet (jfr. side 3).

C. Konjunkturudligningsfonden og afgiftssystemet.

Den tanke, der lå bag oprettelsen af K-fonden og det dertil knyttede afgiftssystem gik ud på, at det grønlandske erhvervsliv i sin ensidighed var ganske særlig konjunkturfølsomt, og at hyppige prissvingninger i mellemkrigsperioden måtte begrunde en frygt for, at det grønlandske erhvervslivs indtægter kunne svinge meget stærkt fra år til år. Da sådanne svingninger kunne få katastrofale følger, hvis de med deres fulde kraft skulle gøre sig gældende i indhandlingspriserne, valgte man at begynde fastsættelsen af indhandlingspriserne i 1950 på en forsigtig højde, således at man havde sikkerhed for et vist overskud ved indhandlingen som helhed. Dette overskud blev henlagt i en fond, den grønlandske konjunkturudligningsfond, beregnet på at blive taget i anvendelse, hvis priserne faldt under nedadgående konjunktursvingninger.

Det forhold, at ikke alle indhandlingspriser fuldt ud svarer til de gældende markedspriser, måtte imidlertid medføre et afgiftssystem, for at private ikke skulle påføre KGH en urimelig konkurrence og samtidig have betydelige profitmuligheder.

Afgifternes højde blev i princippet bestemt af, hvilken nettofortjeneste KGH havde på de pågældende produktionsgrene.

Formodningerne om stærke konjunktursvingninger efter 1950 holdt imidlertid ikke